

EDİTÖRLER

PROF. DR.
YEŞİM M. ATAMER

*İstanbul Bilgi Üniversitesi
Hukuk Fakültesi*

YRD. DOÇ. DR.
ECE BAŞ SÜZEL

*İstanbul Bilgi Üniversitesi
Hukuk Fakültesi*

ELLIOTT
GEISINGER

*Ortak Avukat,
Schellenberg Wittmer Ltd.,
İsviçre Tahkim Derneği Başkanı*

ULUSLARARASI İNŞAAT SÖZLEŞMELERİ ve UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YOLLARI

İSTANBUL ULUSLARARASI
İNŞAAT HUKUKU KONFERANSLARI – I

onikilevha
11111111111111111111111111111111

SUNUŞ

21 Şubat 2015 tarihinde, İstanbul Bilgi Üniversitesi ve Schellenberg Wittmer Ltd “Uluslararası İnşaat Sözleşmeleri ve Uyuşmazlık Çözüm Yolları - Türk Şirketleri İçin Zorluklar ve Fırsatlar” başlıklı bir konferans düzenlemiştir. Bu konferansın amacı, inşaat sektöründeki profesyonelleri, uluslararası inşaat projelerinde uzmanlaşmış avukatları ve akademisyenleri, yüklenicilerin ve iş sahiplerinin uygulamada karşılaştıkları sorunların tartışılması ve bunlara çözüm üretilmesi için bir araya getirmektir. Konferans beklediğimizden daha başarılı oldu ve birçok kişiden bu konferansları devam ettirmemiz yönünde güzel dönüşler aldık. Organizatörler olarak bütün bu motivasyon verici yorumlar için teşekkür ederiz. Nitekim, 21 Şubat 2015, uzun ve verimli olacağını umduğumuz bir işbirliği içinde hem *İstanbul Uluslararası İnşaat Hukuku Konferansları* serisinin hem de bu kitabın ilkinin oluşturduğu bir kitap serisinin başlangıcı olmuş oldu (www.insaat-hukuku.bilgi.edu.tr).

Şubat 2015 konferansı, uluslararası düzlemde inşaat şirketleri arasında önemli yer edinmiş Türk yüklenicilerini özel olarak ilgilendirmektedir. Büyük ölçekli ve uluslararası inşaat projeleri, nitelikleri itibariyle, diğer ticari sözleşmelerden farklı özellikler taşıyan, uluslararası uygulaması olan metinlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu bağlamda, inşaat sektörünün en iyi uygulamalarını yansıtan standart sözleşmeler gelişmiştir. İnşaat projelerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümlenmesinde yine inşaat sektörüne özgü özel yöntemlerden faydalanılmaktadır. Bu farklılıkların bilincinde olarak sorunlara yaklaşmak büyük önem taşımaktadır.

Okuyucunun elinde tuttuğu bu kitap, konuşmacılar tarafından, inşaat hukukundaki gelişmelerin uygulamaya etkilerini yansıtan, seçilmiş konularda yazılan makalelerin bir derlemesidir. Kitapta öncelikle, sektöre

hakim profesyoneller, uyuşmazlıkların henüz sözleşme aşamasında önlenmesi veya bir adım sonra şantiyede ortaya çıkacak uyuşmazlıkların yönetimi ve yüklenici-alt yüklenici ilişkisine özgü hususlara değinmişlerdir. Ardından, inşaat hukuku alanında çalışan avukatların, milletlerarası tahkimde bilirkişilerin konumuna ilişkin görüşlerine, FIDIC sözleşmeleri çerçevesinde uyuşmazlık çözümüne ilişkin özel meselelere ve en nihayetinde Türk inşaat hukuku ışığında FIDIC sözleşmelerinin değerlendirilmesine odaklanılmıştır. Sonraki üç tebliğde ise uluslararası uyuşmazlık çözüm yollarına ilişkin meseleler, bu alanda çalışan avukatlar ve hesap uzmanları tarafından ele alınmıştır. Özellikle FIDIC sözleşmeleri çerçevesinde yüklenici ve iş sahibinin taleplerine ilişkin usuller ve gizli tehlikeler; inşaat uyuşmazlıklarında zarar miktarının belirlenmesine ilişkin zorluklar değerlendirilmiştir. Kitap, tahkim ve uyuşmazlık teftiş kurullarının, uluslararası inşaat uyuşmazlıklarının etkin çözümündeki rolü üzerine düşüncelere yer verilerek sonlandırılmıştır.

Okuyucu, ele alınan tüm konuların, somut ve uygulamaya dönük bir bakış açısı ile ele alındığını görecektir. Kitapta yer alan tüm katkılar, bu konferansın ruhunu ve belki de başarısının temel taşını yansıtmaktadır: İnşaat hukuku uygulamacılarının makalelerinden oluşan bu kitap, hem uygulamacılara hem de ampirik veri edinmek isteyen akademisyenlere yöneliktir.

Bu sunuş yazısını, *I. İstanbul Uluslararası İnşaat Hukuku Konferansı'nı* başarıya dönüştüren ve özverili çalışmaları ile bu yayını mümkün kılan kişilere minnettarlığımızı belirterek sonlandırmak isteriz. Öncelikle, tebliğleri yayınlanmış olan konuşmacılara bütün katkıları için teşekkür ederiz. Diğer yandan İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne ve aynı Fakülte'nin Dünya Ticaret Hukuku Kürsüsü'ne maddi destekleri için teşekkür borçluyuz. Konferansın düzenlenmesi ve kitabın basımında yardımlarını esirgemeyen Araştırma Görevlileri Yasemin Kabaklıoğlu, Gözde Kasap, Gökçe Kurtulan ile Av. Fulya Görer ve Av. Stephen Holder'a müteşekkirimiz. Her zamanki gibi, XII Levha Yayıncılık ve sevgili dost Erol Öz her talebimizi karşılayarak kitabı en kısa sürede yayına hazırladı.

Yeşim Atamer Ece Baş Süzel Elliott Geisinger

İstanbul/Cenevre, Şubat 2016

FOREWORD

On 21 February 2015, Istanbul Bilgi University and Schellenberg Wittmer Ltd organised the conference on *International Construction Contracts and Dispute Resolution – Challenges and Opportunities for Turkish Contractors*. The idea was very simple: to bring together professionals of the construction industry, legal practitioners specialising in international construction projects and academia for a practice-oriented and critical discussion on selected issues that contractors are facing. The success of the conference was such that it became the inaugural event of the *Istanbul International Construction Law Conferences* series which we plan to organize on a yearly basis (www.construction-law.bilgi.edu.tr). Just as the 21 February 2015 conference was the first of a series, this book is the inaugural publication of a series that we hope will be long and fruitful.

The February 2015 conference was of particular relevance for Turkish contractors, whose position among the top international contracting companies is by now well known. The nature of large-scale, international construction projects has resulted in international construction contracts having particular features that differentiate them from other commercial contracts. Standard forms of contract have developed which reflect best practices in the construction industry. Along with these forms of contract, the construction industry has favoured special methods of resolving disputes arising out of a construction project.

This book is the collection of the papers written by the speakers on selected topics to which these developments have given rise in practice. It begins with contributions by industry professionals on contract drafting in view of dispute avoidance, on dealing with prospective disputes when they arise in the field and on specific matters that arise in the contractor-

subcontractor relationship. The focus then moves to the perspective of construction lawyers on the position of expert witnesses in international arbitration, on several specific issues arising from dispute resolution under the FIDIC forms of contract and finally on FIDIC contracts in light of Turkish construction law. The next three contributions relate to specific issues in international dispute resolution as seen by international practitioners, namely procedures for contractors' and employers' claims (and pitfalls) especially in the framework of FIDIC forms of contract, then the difficulties and challenges related to quantifying claims in international constructions disputes from the lawyer's and from the quantum expert's point of view. The book closes with insights on the roles of arbitral institutions and dispute review boards in the efficient resolution of international construction disputes.

The reader will find all of these topics treated from a concrete and practical standpoint. The contributions reflect entirely the soul of the conference and the key ingredient of its success: this is a book by construction practitioners for construction practitioners, as well as for professionals from the academic world having a keen interest in empirical data.

We cannot close this foreword without expressing our gratitude to all those who made the conference such a success and whose hard work made this publication possible. First and foremost, we thank the speakers for their valuable contributions to the conference and to this book. We are deeply indebted to the Faculty of Law and the WTO Chair of Istanbul Bilgi University for their financial support. Our thanks also extend to Research Assistants Yasemin Kabaklıoğlu, Güzde Kasap, Gökçe Kurtulan and Attorneys-at-Law Fulya Görer and Av. Stephen Holder for their endless efforts in putting the conference as well as this book so perfectly together. As always, XII Levha Publications and Erol Öz have tried to meet our every request and managed to publish the book in a very short time, we are grateful to them.

Yeşim M. Atamer Ece Baş Elliott Geisinger
Istanbul/Geneva, February 2016

KATKIDA BULUNANLAR

ZIYA AKINCI, Prof. Dr., Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı Başkanı, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi

DOMITILLE BAIZEAU, Ortak Avukat, LALIVE, Cenevre; Üye, Arbitration Court of the Swiss Chambers' Arbitration Institution

S. ASLI BUDAK, Avukat, Hergüner Bilgen Özeke Avukatlık Ortaklığı

NAZMIYE ÇALGIN, Hukuk Müşaviri, Doğuş İnşaat ve Ticaret A.Ş.

CEM ÇELİKER, Baş Hukuk Müşaviri, ENKA İnşaat ve Sanayi A.Ş.

NURAY EKŞİ, Prof. Dr., Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı Başkanı, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi

FEYİZ ERDOĞAN, Dr., Nurol Holding Uluslararası Hukuk Baş Müşaviri

JOSÉ RICARDO FERIS, Genel Sekreter Yardımcısı, ICC International Court of Arbitration

ZIVA FILIPIC, Danışman, ICC International Court of Arbitration

ELLIOTT GEISINGER, Ortak Avukat, Schellenberg Wittmer Ltd., Cenevre, Zürih, Singapur; Başkan, Swiss Arbitration Association (ASA)

CLAUS H. LENZ, Ortak Avukat, Lungerich Lenz Schuhmacher Avukatlık Ortaklığı, Köln/Frankfurt

SAM MOSS, Avukat, LALIVE, Cenevre

JULIE RANEDA, Kıdemli Avukat, Schellenberg Wittmer Ltd., Cenevre, Zürih, Singapur

GEOFFREY SENOGLES, Uzman Muhasebeci, Ortak ve Başkan Yardımcısı, Charles River Associates, Cenevre

PAUL TAGGART, Başkan, Dispute Resolution Board Foundation; Ortak, Construction Contract Services, LLP

İÇİNDEKİLER

Sunuş	V
Foreword	VII
Katkıda Bulunanlar	IX
İçindekiler	XI
Ayrıntılı İçindekiler	XV
Kısaltmalar Cetveli	XXVII

Birinci Bölüm

İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN GÖZÜNDEN SORUNLAR VE ÇÖZÜM YOLLARI

§ 1. Sözleşme Görüşmeleri Safhasında Adil Risk Paylaşımına İlişkin Prensiplerin Gözetilmesi ve Bunun İleride Doğabilecek İhtilafların Engellenmesi Üzerine Etkileri	3
<i>Cem Çeliker</i>	
§ 2. Uluslararası İnşaat Sözleşmelerinde Muhtemel Uyuşmazlıkların Yönetimi	21
<i>Feyiz Erdoğan</i>	
§ 3. İş Sahibi – Yüklenici – Alt Yüklenici İlişkilerinde Yaşanan Sorunlar	31
<i>Nazmiye Çalgın</i>	

İkinci Bölüm
HUKUKÇULARIN GÖZÜNDEN
SORUNLAR VE ÇÖZÜM YOLLARI

- § 4. İnşaat Uyuşmazlıklarında Bilirkişi 47
Ziya Akıncı
- § 5. FIDIC Sözleşmelerinde Yer Alan Uyuşmazlık
Çözümüne İlişkin 20. Maddeden Kaynaklanan Sorunlar 59
Nuray Ekşi
- § 6. Türk Eser Sözleşmesi Hukuku Işığında FIDIC Sözleşmeleri 89
S. Aslı Budak

Üçüncü Bölüm
ULUSLARARASI
UYGULAMACILARIN GÖZÜNDEN
SORUNLAR VE ÇÖZÜM YOLLARI

- § 7. Yüklenicilerin ve İş Sahiplerinin Taleplerinin İleri
Sürülmesine İlişkin Usuller ve Potansiyel Tehlikeler
-FIDIC Sözleşmeleri Özelinde- 105
Claus H. Lenz
- § 8. Tahkim Uygulamasında Zarar Miktarının
Hesaplanması ve İspatı -Hukukçunun Bakış Açısı- 119
Elliott Geisinger
- § 9. Tahkim Uygulamasında Zarar Miktarının
Hesaplanması ve İspatı - Hesap Uzmanının Bakış Açısı- 153
Geoffrey Senogles/Julie Raneda

Dördüncü Bölüm
ULUSLARARASI
İNŞAAT SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN
UYUŞMAZLIKLARIN ETKİN ÇÖZÜMÜ

–
TAHKİM KURUMLARI VE UYUŞMAZLIK
ÇÖZÜM KURULLARININ ROLÜ

- § 10. Milletlerarası Ticaret Odası'nın Bakış Açısı: İnşaat
Tahkiminde Yetkiye İlişkin Konular 173
José Ricardo Feris/Ziva Filipic
- § 11. İnşaat Uyuşmazlıklarının İsviçre Milletlerarası
Tahkim Kuralları Çerçevesinde Etkin Çözümü 207
Domitille Baizeau/Sam Moss
- § 12. Uluslararası İnşaat Sözleşmeleri ve Uyuşmazlık
Çözümü -Uyuşmazlık Kurullarının Katkısı- 227
Paul Taggart

AYRINTILI İÇİNDEKİLER

Sunuş	V
Foreword	VII
Katkıda Bulunanlar	IX
İçindekiler	XI
Ayrıntılı İçindekiler	XV
Kısaltmalar Cetveli	XXVII

Birinci Bölüm

İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN GÖZÜNDEN SORUNLAR VE ÇÖZÜM YOLLARI

§ 1. Sözleşme Görüşmeleri Safhasında Adil Risk Paylaşımına İlişkin Prensiplerin Gözetilmesi ve Bunun İleride Doğabilecek İhtilafların Engellenmesi Üzerine Etkileri..3	
I. Risk Dağılımı	3
II. Riskler Neden Adil Bir Biçimde Dağıtılmalıdır?.....	3
III. Sözleşmelerde Yüklenici Olarak Risk Dağılımında Dikkat Edilecek Hususlar	5
A. Sözleşme Tipi ve Geçerli Kanunlar.....	6
B. Ülke Riskleri.....	6
C. İş Sahibi ve Mühendisin Tecrübesi	6

D. Finansal Garantiler	7
E. Başlangıç Tarihi	7
F. Koşulların Farklılık Göstermesi (Öngörülemeyen Koşullar)	8
G. Tasarım Sorumluluğuna Yönelik Hükümler	9
H. İşin Kabulüne Yönelik Muğlâk Kriterler	10
I. Süre Uzatımı	10
J. Değişiklikler/ Ek İşler	10
K. Fesih, İş Durdurma veya İş Yavaşlatma	11
L. Gecikme Cezaları	11
M. Dolaylı Zararlar	12
N. Sözleşme Altında Toplam Yükümlülüğün Sınırlandırılması	12
O. Sigorta	12
P. Mücbir Sebep	13
R. Uyuşmazlıklar/ Tahkim	14
IV. Ön Protokol	14
Sonuç	19

§ 2. Uluslararası İnşaat Sözleşmelerinde Muhtemel

Uyuşmazlıkların Yönetimi .....

Giriş	21
I. Çok Karşılaşılan Uyuşmazlık Konuları	21
II. Uyuşmazlık Doğduktan Sonra Sürecin Yönetimi	22
A. Karşı Taraf Temerrüde Düşürülmeli	22
B. Yapılacak Bildirimlerde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	23
C. Konuyu Yönlendirme Baştan İtibaren Doğru ve Tutarlı Yapılmalı	24
D. Görüşmelerin Yürütüleceği Zemin	26
E. Uygun Temsil ve Görüşmelerin Kayıt Altına Alınması	27
F. Karşı Tarafı Zorlayıcı Tedbirler Alınması	27

G. Uyuşmazlık Çözümünde Hızlandırıcı Yöntemler	
Kullanılmalı.....	28
Sonuç.....	29

§ 3. İş Sahibi – Yüklenici – Alt Yüklenici İlişkilerinde

Yaşanan Sorunlar	31
Giriş	31
I. Kavramlardan Kaynaklı Sorunlar	32
A. Yüklenici.....	32
B. Tali Aktörler: Alt Yükleniciler.....	32
II. Sözleşmeden Kaynaklı Sorunlar.....	36
A. Genel Olarak.....	36
B. Sözleşme Bedeli – Ödemeler	36
C. Süreler	37
D. Hukuk Seçimi.....	37
E. Anlaşmazlık Çözüm Yolları.....	38
III. Mevzuattan Kaynaklı Sorunlar.....	38
A. Doğrudan Mevzuat Kaynaklı.....	38
B. Zamanaşımı Düzenlemeleri – Garanti Süreleri ve Teminatların İadesi	40
IV. Alt Yükleniciden ve Çalışanlarından Kaynaklı Sorunlar	42
V. İş Sahibinden Kaynaklı Sorunlar	42

İkinci Bölüm

HUKUKÇULARIN GÖZÜNDEN SORUNLAR VE ÇÖZÜM YOLLARI

§ 4. İnşaat Uyuşmazlıklarında Bilirkişi.....	47
Giriş	47
I. “Hakem Bilirkişi” Kavramı.....	48

II. İnşaat Uyuşmazlıklarında Talep Prosedürü.....	50
III. Milletlerarası İnşaat Tahkimi Uygulamasında Bilirkişinin Belirlenmesi.....	51
IV. Bilirkişi Raporu veya Uzman Görüşünü Sunma Zamanı.....	53
V. Bilirkişinin Duruşmada Hazır Olması	54
VI. Türk Tahkim Hukukunda Bilirkişi	55

§ 5. FIDIC Sözleşmelerinde Yer Alan Uyuşmazlık

Çözümüne İlişkin 20. Maddeden Kaynaklanan Sorunlar 59

I. Genel Olarak FIDIC ve FIDIC Tarafından Hazırlanan Sözleşmeler	59
II. FIDIC Sözleşmelerinin Uyuşmazlık Çözümüne İlişkin 20. Maddesi	63
III. FIDIC Sözleşmelerinde Uyuşmazlık Çözümünü Düzenleyen 20. Maddeden Kaynaklanan Sorunlar.....	69
A. FIDIC Sözleşmelerinin 20. Maddesinin Çok Aşamalı Uyuşmazlık Çözüm Klozu Niteliğinde Olması ve Bu Maddede Öngörülen Aşamalar.....	69
B. FIDIC Sözleşmelerinin 20. Maddesindeki Tahkim Öncesi Aşamalar Tüketilmeden Tahkime Gidilip Gidilmeyeceği Meselesi.....	70
1. Doktrinde Hakim Olan Görüşe Göre FIDIC Sözleşmelerinin 20. Maddesindeki Tahkim Öncesi Aşamalar Tüketilmeden Tahkime Gidilememesi.....	70
2. İsviçre Federal Mahkemesi'nin 7.7.2014 Tarihli Kararı Işığında FIDIC Sözleşmelerinin 20. maddesindeki Tahkim Öncesi Aşamaların Tüketilmesi Zorunluluğu.....	72
3. FIDIC Sözleşmelerinin 20. Maddesindeki Tahkim Öncesi Aşamaların Tüketilmesi Zorunluluğunun İstisnaları.....	75
a. Kesin ve Bağlayıcı Olan DAB Kararına Uyulmaması	75

b.	Uyuşmazlığın DAB'ın Atanmasının Sona Ermesinden Sonra Ortaya Çıkması	76
C.	DAB'dan Kaynaklanan Sorunlar.....	78
1.	DAB Kararının İcrası	78
a.	Taraflarca DAB Kararına Karşı Memnuniyetsizlik Bildirilmemesi Hâlinde DAB Kararının İcrası	78
b.	Taraflarca DAB Kararına Karşı Memnuniyetsizlik Bildirilmesi Hâlinde DAB Kararının İcra Edilip Edilemeyeceği Meselesi.....	79
2.	DAB Kararının Hakem Heyetince İcrasına Karar Verilip Verilemeyeceği Meselesi	80
a.	DAB Kararının Hakem Heyetince İcrasına Karar Verilip Verilemeyeceğine İlişkin Görüşler, ICC Hakem Kararları ve Singapur Temyiz Mahkemesi'nin 28.7.2011 Tarihli Kararı....	80
b.	DAB Kararının Hakem Heyetince İcrasına Karar Verilip Verilemeyeceğine İlişkin Görüşlerin ve Kararların Değerlendirilmesi ve Kanaatimiz.....	86
	Sonuç.....	87

§ 6. Türk Eser Sözleşmesi Hukuku Işığında FIDIC Sözleşmeleri 89

	Giriş	89
I.	FIDIC Sözleşmeleri	90
II.	Türk Hukukunda FIDIC Sözleşmeleri	92
A.	Sözleşme Özgürlüğünün Sınırları.....	92
B.	Yorum.....	93
C.	Genel İşlem Koşulları.....	93
D.	FIDIC Sözleşmelerinde Yer Alan Bazı Kavramların Türk Hukuku Açısından Değerlendirilmesi.....	95
1.	Mühendis.....	95

2. Ayıp İhbar Süresinin ve Zamanaşımı Süresinin Başlaması.....	96
3. Gecikme Tazminatı	98
4. Mücbir Sebep.....	99
5. İş Sahibi Tarafından Fesih Halinde Tazminat	100
6. İşin Yüklenici Tarafından Durdurulması.....	100
7. Sözleşmenin Dili	101
Sonuç.....	101

Üçüncü Bölüm
ULUSLARARASI
UYGULAMACILARIN GÖZÜNDEN
SORUNLAR VE ÇÖZÜM YOLLARI

§ 7. Yüklenicilerin ve İş Sahiplerinin Taleplerinin İleri Sürülmesine İlişkin Usuller ve Potansiyel Tehlikeler -FIDIC Sözleşmeleri Özelinde-	105
Giriş	105
I. Taleplerin Kaynakları.....	105
II. Taleplerden Kaçınmanın Yolları.....	106
III. Tipik Talepler	107
IV. Taleplerin İleri Sürülme Usulü	112
V. Potansiyel Tehlikeler	114
A. Sözleşme ve Uygulanacak Hukuk Hakkında Yetersiz Bilgi	114
B. Belgelerin Yetersiz Olması	114
C. Sürelerin Kaçırılması.....	114
D. Nedensellik Bağının Eksikliği.....	115
E. İşbirliği Yükümlülüklerinin İhlali	115
F. Zararın Azda Tutulması Yükümlülüğünün İhlali	115
G. Sorumluluk Sınırlamaları.....	115

H. Feragatler.....	116
I. Daimi Uyuşmazlık Kurulu Üzerinde Anlaşılmamış Olması.....	116
J. Terminoloji.....	116
Sonuç.....	117

§ 8. Tahkim Uygulamasında Zarar Miktarının

Hesaplanması ve İspatı -Hukukçunun Bakış Açısı-..... 119

Giriş.....	119
I. Zararın İspatı Hususunda Yüklenicilerin Karşılaştıkları Zorluklar Hakkında Genel Değerlendirme.....	121
A. Delillerin Çok Sayıda Olması.....	124
B. Münferit Taleplerin Çok Sayıda Olması.....	125
II. Doğası Gereği Hesaplanması ve/veya İspat Edilmesi Zor Olan Talepler.....	126
A. Sözleşmenin İhlalinden Doğan Varsayımsal Nitelikli Talepler ve Varsayımın Sınırları Hakkında Genel Açıklamalar.....	126
B. Hızlandırma Talepleri.....	130
C. İşin Aksamasından Doğan Talepler.....	131
D. Kâr Kaybına Yönelik Talepler.....	136
E. Yüklenicinin Ana Merkezinin Karşılanmayan Sabit Masraflarına İlişkin Talepleri.....	138
III. Öneriler.....	142
A. Proje Sürecine İlişkin Olarak.....	143
1. Kayıtların Düzgün Tutulmasının Önemi.....	143
2. Zararın İspat Edilmesine İlişkin Sözleşmesel Gereklere Dikkat Edilmesi.....	145
B. Tahkim Sürecine İlişkin Olarak.....	148
1. Tahkim Hazırlığı.....	148
2. Tahkim Sürecinin Yönetilmesi.....	149
Sonuç.....	151

§ 9. Tahkim Uygulamasında Zarar Miktarının Hesaplanması ve İspatı - Hesap Uzmanının Bakış Açısı-	153
Giriş	153
I. Müvekkilinizin Zararının Hesaplanmasına Özellikle Dikkat Edilmesi Gereği	154
A. İnşaat Uyuşmazlıklarında Hesap Uzmanı Beyanının Önemi	154
B. İspat Standardı ve Yükümlülüğü: Yeterli Düzeyde Destekleyici Belgenin Sağlanması.....	157
C. Yöntem.....	159
D. İnşaat Masrafları: Çok Yönlü Bir Boyut	160
E. Zarara İlişkin Delilleri Etkileyen Özel Durumlar.....	161
II. Bir Adım Ötesi: Hakem Kuruluna Zarar Hesaplarının Nasıl Sunulacağı Hususuna Atfedilmesi Gereken Özel Önem	164
A. Fazla Belge Kullanılmasından Kaçınılması	164
B. Hakem Kurulunun İşini Kolaylaştıracak İpuçları.....	164
C. Uzmanın Sözlü Sunumu	166
III. Taraflarca Tayin Edilen Uzmanların Bağımsız Konumu.....	168
Sonuç.....	169

Dördüncü Bölüm

ULUSLARARASI

İNŞAAT SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARIN ETKİN ÇÖZÜMÜ

—

TAHKİM KURUMLARI VE UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM KURULLARININ ROLÜ

§ 10. Milletlerarası Ticaret Odası'nın Bakış Açısı: İnşaat Tahkiminde Yetkiye İlişkin Konular	173
Giriş	173

I.	Çok Taraflı Tahkim ve Sözleşmede İmzası Bulunmayan Taraflar	175
A.	<i>Prima Facie</i> Değerlendirme: ICC Kuralları madde 6(3) ve 6(4).....	175
1.	Genel Olarak.....	175
2.	Alt Yüklenicinin Sözleşmede İmzasının Bulunmaması.....	177
3.	Garanti Veren Tarafın Sözleşmede İmzasının Bulunmaması	179
4.	Yavru Şirketin İmzası Olan Sözleşmede, Ana Şirketin İmzasının Bulunmaması	181
5.	Devlet Kuruluşlarının Sözleşmede İmzasının Bulunmaması	183
B.	Sözleşmede İmzası Bulunmayanlar Açısından Hakem Kurullarının Yetkiye Yaklaşımı	184
1.	Genel Olarak.....	184
2.	Ana Şirketin İmzasının Bulunmaması (Şirketler Topluluğu, Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması).....	184
3.	Konsorsiyum ve Joint Venture (Zımnî Rıza, Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı ve Garanti Veren Sözleşmede İmzasının Bulunmaması)	188
4.	Sözleşmede İmzası Bulunmayan Devlet ve Devlet Kuruluşları	190
II.	FIDIC Tahkiminde Seçilmiş Konular	191
A.	ICC Kuralları Madde 6(3) ve 6(4) Uyarınca <i>Prima Facie</i> Değerlendirme	192
B.	Yetkiye İlişkin Seçilmiş FIDIC Tahkim Kararları	193
1.	Uyuşmazlığın Öncelikle Mühendis veya DAB'a Sunulmaması Taraflardan Birinin Tahkime Başvurmasını Engeller mi?.....	193
2.	Alt Madde 20(8)'de Yer Alan "Kurulmuş Bir DAB'ın Bulunmaması" İstisnasına İlişkin Standart FIDIC Koşullarında Yapılan Değişikliklerin Etkisi	196

3. Yargılama Devam Ederken Henüz Nihai ve Bağlayıcı Olmayan DAB Kararı İcra Edilebilir mi?	199
4. Mühendise veya DAB'a Sevkin Biçimi ve İçeriği.....	202
Sonuç.....	205

§ 11. İnşaat Uyuşmazlıklarının İsviçre Milletlerarası

Tahkim Kuralları Çerçevesinde Etkin Çözümü	207
Giriş	207
I. İsviçre Kuralları'nın Temel Özellikleri	208
A. İsviçre Kuralları'nın Temel Özelliklerine Genel Bir Bakış. 208	
B. Yargılamanın İsviçre Odaları Tahkim Kurumu Tarafından "Basit" ama Etkin Şekilde Yönetilmesi	210
II. Divan'ın Yetkiyi <i>Prima Facie</i> İncelemesi.....	212
A. İsviçre Kuralları m. 3(12) uyarınca Divan'ın Karar Vermesi	212
B. Vakıalara Dayalı Kurgusal Bir Örnek: Divan'ın m. 3(12)'yi Uygulaması.....	213
III. Divan'ın Tahkim Yargulamalarını Birleştirme Yetkisi.....	215
A. İnşaat Uyuşmazlıklarında Tahkim Yargulamalarının Birleştirilmesi.....	215
B. İsviçre Kuralları uyarınca Divan'ın Birleştirmeye Karar Verme Yetkisi ve Uygulamada Bu Yetkinin Kullanılması ...	217
C. Vakıalara Dayalı Kurgusal Bir Örnek: İsviçre Kuralları m. 4(1) Uyarınca Divan'ın Birleştirmeye Yaklaşımı	221
IV. Hakem Kurulunun Oluşturulması	221
A. Hakem Kurulunun Oluşturulmasında Divan'ın Rolü	222
B. Aynı İnşaat Projesi Kapsamındaki Çok Taraflı Veya Paralel Tahkim Yargulamalarında Hakem Kurulunun Oluşturulması	223
C. Vakıalara Dayalı Kurgusal Bir Örnek: Çok Taraflı ve Paralel Tahkim Yargulamalarında Hakem Kurulunun Oluşturulmasında Divan'ın Tutumu	224
Sonuç.....	226

---

§ 12. Uluslararası İnşaat Sözleşmeleri ve Uyuşmazlık	
Çözümü -Uyuşmazlık Kurullarının Katkısı-.....	227
Giriş	227
I. Tarihçe.....	227
II. Önde Gelen Kurumlar Tarafından Oluşturulan ve Yayınlanan Uyuşmazlık Kurulu Kuralları	228
III. Somut Örneklerle Uyuşmazlık Kurullarının Faydası.....	230
IV. Uyuşmazlık Kurullarının Uyuşmazlık Çözümündeki Yeri	231
V. Uyuşmazlık Kurulu Türleri	232
VI. Uyuşmazlık Kurullarının Özgün Yapısı.....	233
VII. Katkı ve Yararlar	234
VIII. Başarılı Bir Uyuşmazlık Kurulu'nun Tavsiye Edilen Unsurları	235